

УДК 336.77+336.717.3

JEL Classification: E50, E58

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2025-1.97.02>

Юлія Маначинська, к.е.н., доцент,
<https://orcid.org/0000-0001-9155-3417>

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ТА ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКІВ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Анотація

Актуальність дослідження. Постановка проблеми. Банківська система України зазнала значних потрясінь у 2014–2024 роках, що вплинуло на її стабільність, кредитну активність та рівень довіри вкладників. Висока частка проблемних кредитів, відтік депозитів у кризові періоди, недостатній рівень довгострокового кредитування та вплив війни на фінансову систему створюють потребу в дослідженні механізмів управління кредитним і депозитним портфелями. Стійкість банківської системи є критичним чинником економічного розвитку. Однак нестабільність у вигляді макроекономічних криз, регуляторних змін та військових дій призводить до зниження обсягів кредитування та відтоку депозитів. Це вимагає розробки ефективних механізмів управління банківськими активами та пасивами.

Мета дослідження – проаналізувати динаміку та структуру кредитного і депозитного портфелів банків України у 2014–2024 роках, визначити основні проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення з урахуванням міжнародного досвіду.

Методологія. Дослідження базується на аналізі статистичних даних Національного банку України, міжнародних фінансових організацій та наукових публікацій. Використано: табличний метод – для наочного представлення складу кредитного та депозитного портфеля банків України; графічний метод – для інтерпретації динаміки кредитного та депозитного портфеля українських банків; трендовий аналіз – для оцінки тенденцій зміни ключових категорій дослідження на перспективу до 2027 року; вертикальний (структурний) аналіз для оцінки частки проблемних кредитів NPL у структурі кредитного портфеля; метод апроксимації – для прогнозування та оцінки точності проведено аналіз кредитного та депозитного портфеля банків; порівняльний аналіз – для співставлення абсолютної суми депозитних та кредитних операцій банків України з банками окремих країн світу.

Результати. Виявлено основні тенденції зміни кредитного та депозитного портфелів банків України за 2014–2024 роки. Встановлено, що основними проблемами є високий рівень непрацюючих кредитів (NPLs), низький рівень довгострокового

залучення коштів на вклади та вплив зовнішніх економічних факторів. Визначено, що державні банки мають найбільший обсяг активів, але стикаються з високим рівнем проблемних кредитів. Запропоновано заходи щодо стабілізації банківського сектору, включаючи покращення регулювання, стимулювання довгострокового кредитування та впровадження інновацій у сфері фінансового управління.

Практичне значення. Отримані результати можуть бути використані банківськими установами, фінансовими регуляторами й урядовими органами для покращення політики управління активами та пасивами банків, удосконалення механізмів гарантування вкладів і стимулювання кредитування реального сектору економіки. **Перспективи подальших досліджень.** Дослідження впливу цифрових технологій та фінансових інновацій на стабільність банківської системи у контексті реалізації політики сталого фінансування банківської системи України. Аналіз ефективності регуляторних змін у банківському секторі та їхнього впливу на кредитний та депозитний портфель. Визначення оптимальної структури банківського капіталу для мінімізації ризиків.

Ключові слова: аналіз, банк, банківська система, кредитний портфель, депозитний портфель, фінансова стабільність, проблемні кредити, макроекономічні ризики, державне регулювання.

Кількість джерел: 19; кількість рисунків: 2; кількість таблиць: 8.

Yuliia Manachynska, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
<https://orcid.org/0000-0001-9155-3417>
Chernivtsi Institute of Trade and Economic of SUTE, Chernivtsi

ANALYSIS OF BANKS' CREDIT AND DEPOSIT PORTFOLIOS IN THE CONTEXT OF ENSURING BANKING SYSTEM STABILITY

Summary

The banking system of Ukraine has faced significant shocks between 2014 and 2024, affecting its stability, lending activity, and depositor confidence. A high share of non-performing loans (NPLs), deposit outflows during crisis periods, insufficient long-term lending, and the impact of war on the financial system necessitate a study of mechanisms for managing credit and deposit portfolios. The resilience of the banking system is a critical factor in economic development. However, instability in the form of macroeconomic crises, regulatory changes, and military conflicts has led to declining loan volumes and deposit withdrawals. This situation demands the development of effective mechanisms for managing bank assets and liabilities.

The study aims to analyze the dynamics and structure of Ukrainian banks' credit and deposit portfolios from 2014 to 2024, identify key issues, and propose solutions based on international experience. The research is based on an analysis of statistical data from the National Bank of Ukraine, international financial organizations, and academic publications. The following methods were used: Tabular method – to visually present the composition of the credit and deposit portfolios of Ukrainian banks. Graphical method – to interpret the

dynamics of Ukrainian banks' credit and deposit portfolios. Trend analysis – to assess changes in key research categories with a forecast up to 2027. Vertical (structural) analysis – to evaluate the share of non-performing loans (NPLs) in the credit portfolio structure. Approximation method – to forecast and assess the accuracy of credit and deposit portfolio analysis. Comparative analysis – to compare the absolute volume of deposit and credit operations of Ukrainian banks with those of banks in selected countries worldwide.

The study identifies key trends in changes to Ukrainian banks' credit and deposit portfolios between 2014 and 2024. The main challenges include a high level of non-performing loans (NPLs), low long-term deposit inflows, and the influence of external economic factors. It was found that state-owned banks hold the largest share of assets but face significant levels of problem loans. The study proposes measures to stabilize the banking sector, including enhanced regulation, incentives for long-term lending, and the introduction of innovations in financial management.

The findings can be used by banking institutions, financial regulators, and government authorities to improve bank asset and liability management policies, enhance deposit insurance mechanisms, and stimulate lending to the real sector of the economy. The impact of digital technologies and financial innovations on banking system stability in the context of sustainable finance policy implementation. The effectiveness of regulatory changes in the banking sector and their influence on credit and deposit portfolios. Determining the optimal banking capital structure to minimize risks.

Keywords: analysis, bank, banking system, credit portfolio, deposit portfolio, financial stability, non-performing loans, macroeconomic risks, state regulation.

Number of sources – 19; number of drawing – 2, number of tables – 8.

Постановка проблеми. Банківська система України зазнала значних потрясінь у 2014–2024 рр., що вплинуло на її стабільність, кредитну активність і рівень довіри вкладників. Основними викликами стали висока частка проблемних (непрацюючих) кредитів (NPL), відтік депозитів у кризові періоди, недостатній рівень довгострокового кредитування та вплив війни на фінансову систему. Для забезпечення стійкості банківського сектору необхідно розробити ефективні механізми управління кредитним і депозитним портфелями, враховуючи міжнародний досвід і сучасні виклики. Актуальність дослідження зумовлена кризовими явищами у банківській системі України, спричиненими фінансовими потрясіннями, пандемією та війною. Тому запозичення міжнародного досвіду та впровадження ефективних механізмів управління активами та пасивами дозволять підвищити стійкість банківського сектору, активізувати кредитування та зміцнити довіру вкладників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки питання фінансової стабільності, оцінки депозитної та кредитної

політики банків, а також управління ризиками в банківській системі України стали об'єктом дослідження багатьох науковців. Вчені приділяють увагу аналізу сучасного стану банківської системи, основним викликам, що стоять перед фінансовими установами, та пропонують шляхи вдосконалення державної політики у цій сфері. Серед авторів, які досліджували зазначені вище питання: Ю. В. Бугель [1], С. С. Вертій [5], Н. І. Волкова [3], А. С. Галабурда [4], Т. О. Гордєєва [13], І. І. Дрінь [14], Т. С. Івашків [12], Т. В. Канєва [4], А. Р. Козак [10], Н. С. Козій [5], Н. М. Криворучко [10], Р. М. Опальчук [8], О. Р. Пелех [10], О. В. Пернарівський [9], Н. М. Руцишин [10], М. В. Тимоць [12], І. В. Форкун [13], А. О. Чорновол [14] та інші. Зокрема, Т. В. Канєва та А. С. Галабурда [4] у своїх дослідженнях особливу увагу зосереджують на фінансовій політиці України за умов воєнного становища, здійснюють акцент на впливі державної фінансової політики на економіку країни в цілому та стабільність банківської системи зокрема, визначаючи вагомий вплив макроекономічних чинників. Цілком підтримуємо напрям дослідження вітчизняних науковців та вважаємо, що саме регулювання на загальнодержавному рівні управління здатне збалансувати складні структурні коливання, які стали притаманні банківському сектору в умовах сьогодення.

У свою чергу Р. М. Опальчук [8] розкриває специфіку формування депозитного і кредитного портфелю банків на базі клієнтоорієнтованого підходу, визначає фактори залучення коштів на вклади, відводячи належне місце розробці клієнтоорієнтованих стратегій. Звісно, політика банків завжди спрямована на максимальне залучення перспективних клієнтів, як у сфері індивідуального так й корпоративного бізнесу. Окрім того, для переважної більшості секторів економіки України характерною є доволі суттєва частка саме суб'єктів мікро-, малого та середнього бізнесу, тому даний сегмент завжди активно залучається менеджерами з корпоративного бізнесу для кредитного обслуговування.

Наукові дослідження Н. М. Руцишин, О. Р. Пелех, А. Р. Козак та Н. М. Криворучко [10] сконцентровані на детальній та всебічній

оцінці сучасного стану банківської системи України, також вчені відводять належне місце перспективам її сталого розвитку, оцінюючи потенційні сили зростання банківської сфери, а також розкриваючи проблемні питання щодо кредитування та забезпечення належного рівня ліквідності банків.

М. В. Тимоць, Т. С. Івашків [12] розкривають вплив на банківську систему бюджетного дефіциту та державного боргу у комплексі, надаючи загальну оцінку сучасного стану державних фінансів в Україні. Такий підхід вчених дає змогу провести об'єктивний аналіз банківського сектору з точки зору економічної ситуації, що склалася в державі за умов воєнного стану, оскільки враховує всі загрози на макрорівні. Ефективний методичний інструментарій для мінімізації фінансових ризиків та оптимізації зобов'язань банків присутній у наукових напрацюваннях І. І. Дрінь та А. О. Чорновол [10], зокрема особлива увага приділяється формуванню портфеля фінансових платіжних зобов'язань, що захищені від систематичних ризиків. Дослідники зосереджують увагу на стабільності банківської системи, ефективності фінансової політики та управлінні ризиками.

Ключовими факторами функціонування банків залишаються кредитування, ліквідність, клієнтоорієнтовані стратегії та державне регулювання. Ці дослідження формують комплексний погляд на фінансову політику України та стан її банківської системи. Проте, незважаючи на вагомий доробок вчених, питання детальної та всебічної аналітичної оцінки кредитного й депозитного портфеля банків України в контексті забезпечення стабільності банківської системи потребують подальшого дослідження. Це обумовлено воєнними діями на території нашої країни, низкою численних ризиків і загроз щодо підтримки стабільності банківської системи.

Формулювання цілей статті й аргументування актуальності поставленого завдання. Метою дослідження є проведення аналізу кредитного та депозитного портфелів банків України в контексті забезпечення стабільності банківської системи. Для досягнення цієї мети передбачено розв'язання таких завдань: здійснити аналіз динаміки та структури депозитного й кредитного портфеля українських банків і банків окремих країн світу за 2014–

2024 рр.; визначити основні проблеми в банківській системі, що обумовлені воєнними діями на території України, та запропонувати шляхи їх подолання на основі врахування зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківська система відіграє основну роль у функціонуванні економіки, забезпечуючи фінансування бізнесу, домогосподарств і державного сектору. Важливими показниками її стабільності є обсяг і якість кредитного та депозитного портфелів банків. Динаміка цих показників свідчить про рівень довіри населення до банківської системи, економічну активність суб'єктів господарювання та загальні тенденції в економіці країни. Кредитний портфель є ключовим показником діяльності банківської системи, що визначає рівень фінансової активності в країні. Його структура та динаміка залежать від макроекономічних факторів, банківських ризиків і регуляторних змін. З 2014 року банківська система України зазнала серйозних викликів, які можна розмежувати на кілька етапів:

1. *Фінансова криза 2014–2016 рр.*, зумовлена початком війни на Сході України, призвела до значного скорочення банківського кредитування. Десятки банків втратили платоспроможність, а населення та бізнес скоротили обсяги запозичень.

2. *Період стабілізації упродовж 2017–2021 років* супроводжувався активізацією споживчого кредитування та розвитком іпотеки, що сприяло зростанню загального кредитного портфеля банків.

3. *Криза через COVID-19 (2020–2021 роки)* тимчасово сповільнила зростання обсяги кредитування через невизначеність та економічний спад.

4. *Вплив повномасштабного вторгнення у 2022 р.* викликав нове скорочення кредитування, зростання частки проблемних (непрацюючих) кредитів – NPLs (англ. non-performing loans) та переорієнтацію банків на підтримку стабільності фінансової системи.

Динаміка змін у кредитному портфелі банків України за останні десять років (2014–2024 рр.) подана в табл. 1 та на рис. 1.

Таблиця 1

**Обсяг кредитного портфеля банків України
за 2014–2024 роки, млрд грн, і частка NPL, %***

<i>Рік</i>	<i>Загальний кредитний портфель</i>	<i>Кредити юридичним особам</i>	<i>Кредити фізичним особам</i>	<i>Частка NPL, %</i>
2014	1 020	740	280	24,7
2015	840	600	240	30,5
2016	770	550	220	52,7
2017	850	600	250	54,6
2018	970	690	280	52,8
2019	1 100	770	330	48,4
2020	1 200	820	380	41,0
2021	1 350	900	450	37,8
2022	1 150	780	370	45,1
2023	1 020	700	320	52,3
2024	1 100	750	350	50,2

*Джерело: складено за даними [6].

Протягом 2014–2016 років спостерігалось різке скорочення обсягів кредитування через девальвацію гривні, зростання неповернень та падіння довіри до банківської системи України. З 2017 року ситуація почала покращуватися, а в 2021 році був зафіксований максимальний обсяг кредитного портфеля банків України за останнє десятиліття. Однак 2022 рік став переломним – через війну банки зіткнулися з падінням кредитної активності та зростанням проблемних активів. Упродовж 2023–2024 рр. намітилася тенденція до часткової стабілізації, що дозволяє очікувати зростання у 2025 році. Для аналітичного обґрунтування означеної позитивної тенденції побудуємо лінійну лінію тренду для загального кредитного портфелю та окремо для кредитів юридичним і фізичним особам (див. рис. 1).

З рис. 1 помітно, що на перспективу у 2025–2027 роках спостерігатиметься позитивна тенденція до зростання абсолютної суми кредитного портфеля банків України, зокрема у 2027 вона може сягнути 1300 млрд грн, але значення достовірності апроксимації R^2 дає змогу стверджувати, що побудована лінійна залежність є адекватною початковим даним тільки на 37,50%. Щодо

кредитів юридичним і фізичним особам, то у перспективному 2027 році їхні обсяги прогнозуються у сумі 850 млрд грн та 450 млрд грн відповідно, зі значенням достовірності апроксимації 29,23% та 49,42%.

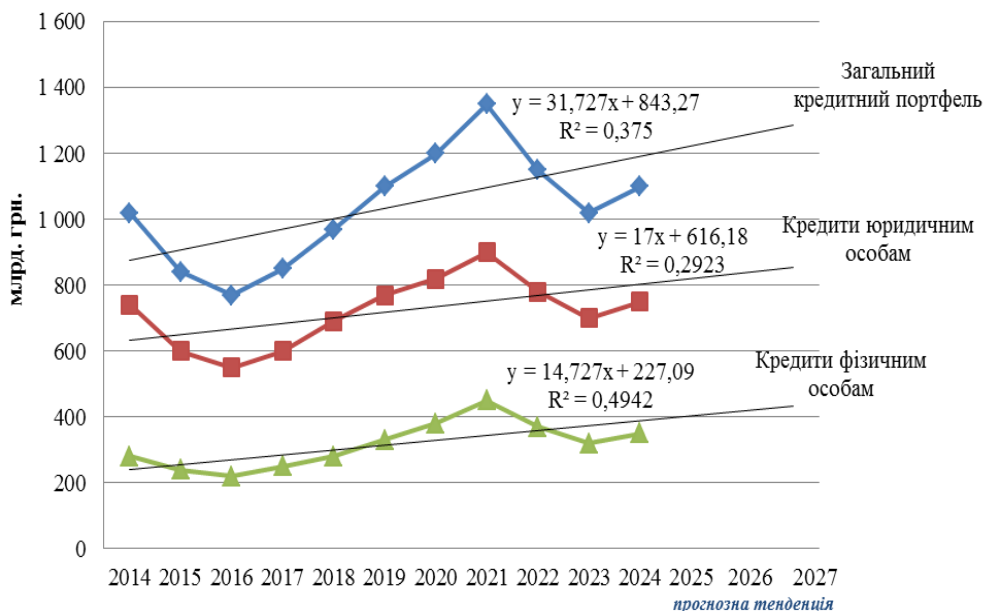

Рис. 1. Динаміка кредитного портфеля банків України за 2014–2024 рр. і прогнозна тенденція зміни на 2025–2027 роки, млрд грн*

*Джерело: сформовано автором за даними табл. 1.

Проведена аналітична оцінка свідчить про поступову стабілізацію банківської системи, хоча виклики залишаються. Очікується збільшення кредитування бізнесу, відновлення іпотеки та подальше скорочення проблемних кредитів. Загалом, у 2025 році тенденції в банківському секторі будуть залежати від загальної економічної ситуації та макрофінансових умов.

Структурний аналіз кредитного портфеля за групами банків в Україні показує, що державні банки мають найбільший обсяг активів, але також стикаються з високим рівнем проблемних кредитів. Приватні банки демонструють кращу якість портфеля, тоді як банки з іноземним капіталом кредитують лише перевірених

позичальників. Детальний розподіл кредитного портфеля за банківськими групами станом на 01.01.2024 р. подано в табл. 2.

Таблиця 2

Обсяг кредитного портфеля за групами банків України станом на 01.01.2024 р., млрд грн*

Група банків	Загальний кредитний портфель	Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам	Частка NPL, %
Державні банки	600	500	100	60,2
Приватні українські банки	200	120	80	30,1
Банки з іноземним капіталом	150	100	50	20,5

*Джерело: складено за даними [11].

Кредитування бізнесу зосереджене в основних секторах економіки України. Промисловість, торгівля та агросектор отримують понад 75% усіх кредитів, тоді як будівництво та транспорт мають меншу частку. Більш детальна інформація щодо розподілу кредитів за галузями наведена в табл. 3.

Таблиця 3

Обсяги кредитування юридичних осіб за секторами економіки України станом на 01.01.2024 р., млрд грн*

Сектор економіки	Обсяг кредитування	Частка у загальному кредитуванні, %
Промисловість	250	35
Торгівля	180	25
Агросектор	120	17
Будівництво	50	7
Транспорт і логістика	40	6
Інші	60	10

*Джерело: складено за даними [7; 11].

Агросектор є одним із системоутворюючих в економіці держави, оскільки забезпечує значну частку валютної виручки країни й характеризується суттєвою питомою вагою в експорті при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності від часів проголошення незалежності України до умов сьогодення. З даних табл. 3 помітно, що обсяг кредитування аграрних підприємств

складає 120 млрд грн, а його частка у загальному кредитуванні становить 17%, оскільки саме даний сектор економіки потребує особливої фінансової підтримки у контексті забезпечення продовольчої безпеки країни в умовах воєнного стану та сприяння сталому фінансуванню банківського сектору.

Депозитний портфель банків є основним джерелом формування ресурсної бази для кредитування економіки. Його динаміка відображає рівень довіри населення та бізнесу до банківської системи, макроекономічні ризики та політику Національного банку України (НБУ).

У 2014–2024 роках депозитний портфель банків України зазнав істотних змін під впливом різних чинників, що дає змогу виокремити наступні етапи:

1. *Фінансова криза 2014–2016 років* спричинила відтік депозитів через девальвацію гривні, зростання інфляції та банкрутство численних банків.

2. *Період відновлення (2017–2019 рр.)* характеризувався поступовим поверненням довіри вкладників, зростанням депозитних ставок і стабілізацією фінансової системи.

3. *COVID-19 та криза 2020 року* спричинили короткостроковий відтік коштів, але завдяки активній політиці НБУ та фіскальним стимулам депозити швидко відновилися.

4. *Повномасштабне вторгнення у 2022 р.* призвело до значного відтоку коштів у перші місяці війни, однак державна підтримка банківської системи сприяла поступовому поверненню вкладів.

5. *2023–2024 роки* показали стабілізацію депозитного ринку завдяки зростанню довіри до державних банків, підвищенню процентних ставок й активній участі міжнародних фінансових організацій.

Динаміку депозитного портфеля банків України за останні десять років (2014–2024 рр.) наведено в табл. 4 та на рис. 2.

Загальний обсяг депозитів в українських банках за 2014–2016 роки суттєво скоротився через фінансову кризу. Починаючи з 2017, відбулося зростання депозитної бази, що досягло піку в 2021. У 2022 році спостерігалось короткочасне зменшення депозитного портфеля через війну, але вже у 2023–2024 рр. обсяг залучення коштів на вклади почав зростати.

Таблиця 4

**Обсяг депозитного портфеля банків України
за 2014–2024 рр. (млрд грн) та частка валютних
депозитів, %***

Рік	Загальний депозитний портфель	Депозити фізичних осіб	Депозити юридичних осіб	Частка валютних депозитів, %
2014	950	560	390	48,2
2015	820	480	340	50,1
2016	790	460	330	53,4
2017	910	520	390	50,0
2018	1 050	600	450	46,8
2019	1 230	710	520	42,3
2020	1 380	800	580	38,5
2021	1 540	900	640	35,2
2022	1 360	780	580	41,7
2023	1 480	850	630	39,4
2024	1 570	900	670	38,2

*Джерело: складено за даними [11].

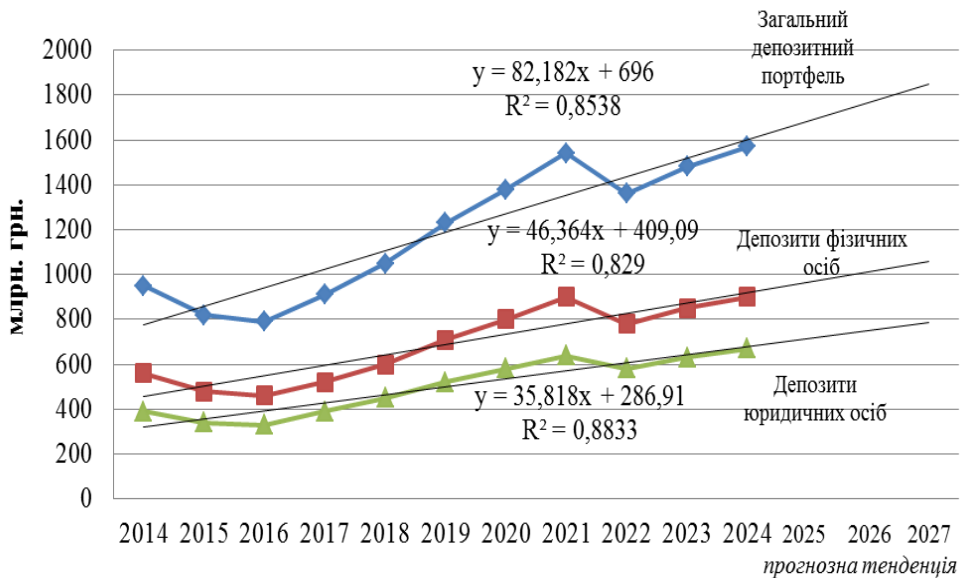

Рис. 2. Динаміка депозитного портфеля банків України за 2014–2024 рр. і прогнозна тенденція зміни на 2025–2027 рр., млрд грн

*Джерело: сформовано автором за даними табл. 4.

Щодо перспективних тенденцій до 2027 року прогнозне значення депозитного портфелю може перевищити 1800 млрд грн, при цьому значення достовірності апроксимації R^2 свідчить, що побудована лінійна залежність на 85,38% є адекватною вихідним даним. Прогнозне значення депозитів юридичних осіб у 2027 році очікується у сумі майже 800 млрд грн, а фізичних осіб – більше 1000 млрд грн. При значенні достовірності апроксимації 82,90% і 88,33% останнє підтверджує точність настання прогнозу майже на 90%. Обсяг депозитного портфелю за групами банків України (державні, приватні та банки з іноземним капіталом) більш наочно характеризує табл. 5.

Таблиця 5

**Обсяг депозитного портфелю за групами банків України
станом на 01.01.2024 р., млрд грн***

<i>Група банків</i>	<i>Загальний депозитний портфель</i>	<i>Депозити фізичних осіб</i>	<i>Депозити юридичних осіб</i>
Державні банки	850	600	250
Приватні українські банки	400	200	200
Банки з іноземним капіталом	230	150	80

*Джерело: складено за даними [11].

Розподіл депозитів між групами банків свідчить про домінування державних банків, особливо після 2014 року, коли низка приватних банків збанкрутувала. Банки з іноземним капіталом мають менший депозитний портфель, але забезпечують високу стабільність. Розподіл депозитів банків України за строками залучення коштів показує, що станом на 01.01.2024 р. частка довгострокових вкладів є найменшою та складає лише 16,5%, оскільки умови воєнного стану в Україні призвели до зростання короткострокових вкладів, оскільки населення та бізнес намагалися зберігати ліквідність (табл. 6).

Очікується, що у 2025 році тенденції збережуть позитивний вектор розвитку, хоча на динаміку депозитного ринку можуть впливати зовнішні економічні та політичні фактори.

Таблиця 6

Структура депозитів банків України за строками залучення коштів станом на 01.01.2024 р., %*

Тип депозиту	Фізичні особи	Юридичні особи
До запитання	30,5	45,2
Строкові до 6 міс.	25,0	30,1
Строкові 6–12 міс.	28,0	15,5
Довгострокові (1+ рік)	16,5	9,2

*Джерело: складено за даними [7; 11].

Управління кредитним портфелем є ключовим аспектом діяльності світових банків, оскільки від його якості залежить фінансова стабільність та прибутковість банківських установ, за рахунок чого забезпечується комплексна стабільність банківської системи. Динаміку кредитних портфелів банків України та порівняння їх з провідними країнами світу за останні десять років (2014–2024 рр.) відображено в табл. 7.

Таблиця 7

Кредитні портфелі банків України та провідних країн світу за 2014–2024 рр., млрд дол. США*

Рік	Україна	США	Німеччина	Японія	Великобританія
2014	100	8000	2500	3000	2200
2015	90	8200	2550	3050	2250
2016	85	8400	2600	3100	2300
2017	80	8600	2650	3150	2350
2018	75	8800	2700	3200	2400
2019	70	9000	2750	3250	2450
2020	65	9200	2800	3300	2500
2021	70	9400	2850	3350	2550
2022	75	9600	2900	3400	2600
2023	80	9800	2950	3450	2650
2024	85	10000	3000	3500	2700

*Джерело: складено за даними [6; 15–19].

З даних табл. 7 можна прослідкувати, що в Україні після політичних та економічних потрясінь 2014 року, зумовлених початком Антитерористичної операції на Сході України, обсяг кредитного портфеля українських банків зменшувався до 2020 року, досягнувши 65 млрд дол. США. Лише починаючи з 2021 спостерігається поступове відновлення кредитування, що свідчить про стабілізацію банківського сектору й економіки загалом.

Щодо американських банків, то вони протягом всього досліджуваного періоду (2014–2024 рр.) демонструють стабільне зростання кредитного портфеля, відображаючи стійкість економіки й ефективну монетарну політику. Німецькі банки характеризуються помірним зростанням кредитування, що свідчить про стабільність та обережний підхід до ризиків. Банки Японії підтримували стабільне зростання кредитного портфеля, що відображає консервативну фінансову політику країни упродовж останніх 10 років. Британські банки, за цей же період, демонстрували стабільне зростання кредитування, яке є свідченням адаптації до змін у глобальній економіці.

Депозитний портфель є основним джерелом фінансування для банків, забезпечуючи ліквідність та стабільність фінансової системи. Динаміку депозитних портфелів банків України та її порівняння з такими ж показниками провідних країн світу за період з 2014 по 2024 рр. відображено в табл. 8.

Аналіз динаміки кредитного та депозитного портфелів банків України порівняно з провідними світовими економіками (США, Німеччина, Японія, Великобританія) свідчить про значні відмінності у темпах зростання та стійкості банківської системи. Кредитний портфель українських банків значно скоротився після кризи 2014 року, але після 2020 р. розпочалося поступове відновлення. Депозитний портфель банків України також зменшився через економічну нестабільність, але з 2021 року почав відновлюватися, хоча його темпи зростання залишаються нижчими, ніж у розвинених економіках.

Загалом банківський сектор України має потенціал розвитку, але потребує зміцнення довіри вкладників, ефективного регулювання та адаптації до міжнародних стандартів управління активами.

Таблиця 8

Депозитні портфелі банків України та банків провідних країн світу за 2014–2024 роки, млрд дол. США*

<i>Рік</i>	<i>Україна</i>	<i>США</i>	<i>Німеччина</i>	<i>Японія</i>	<i>Великобританія</i>
2014	120	9000	3000	4000	2500
2015	110	9200	3050	4050	2550
2016	100	9400	3100	4100	2600
2017	90	9600	3150	4150	2650
2018	85	9800	3200	4200	2700
2019	80	10000	3250	4250	2750
2020	75	10200	3300	4300	2800
2021	80	10400	3350	4350	2850
2022	85	10600	3400	4400	2900
2023	90	10800	3450	4450	2950
2024	95	11000	3500	4500	3000

*Джерело: складено за даними [6; 15–19].

Серед спектру рекомендацій щодо покращення кредитного та депозитного портфелів банків України важливими напрямками є:

1. *Покращення кредитного портфеля.* Зниження рівня проблемних кредитів (*NPLs*): створення платформ для продажу проблемних активів; впровадження сучасних методів оцінки позичальників (*Big Data, AI*).

2. *Стимулювання кредитування мікро-, малого та середнього бізнесу (МСБ):* державні гарантії; зниження податкового навантаження; розширення довгострокового фінансування.

3. *Розвиток фондового ринку:* залучення коштів через випуск облігацій; сприяння виходу компаній на IPO (англ. Initial Public Offering), тобто шляхом активного розміщення власних цінних паперів для вільного продажу на біржі.

4. *Покращення депозитного портфеля.* Зміцнення довіри вкладників: підвищення прозорості діяльності банків; посилення регуляторного нагляду; розширення гарантування вкладів. Залучення довгострокових депозитів: податкові стимули для вкладників; спеціальні депозитні продукти, прив'язані до інфляції чи валютного курсу. Підвищення фінансової грамотності населення: освітні програми; інформаційні кампанії щодо заощаджень та інвестування.

5. *Розвиток регуляторного середовища та цифрових технологій.* Цифровізація банківських послуг: впровадження автоматизованих скорингових систем; розширення фінтех-рішень. Посилення монетарної політики НБУ: контроль інфляції; стабілізація валютного курсу; ефективне регулювання банківського сектору.

Реалізація цих заходів сприятиме комплексному забезпеченню стабільності банківської системи України; підвищить рівень кредитування та депозитної бази; створить умови для сталого економічного зростання.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Аналіз динаміки кредитного та депозитного портфелів банків України у 2014–2024 роках свідчить про суттєві зміни, спричинені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Основні тенденції включають скорочення банківського кредитування у 2014–2016 роках через фінансову кризу, поступове відновлення у 2017–2021 та різке падіння у 2022 внаслідок війни. Після цього спостерігається стабілізація банківського сектору, що створює передумови для зростання кредитного портфеля у 2025 р. Динаміка депозитного портфеля банків України також зазнала значних коливань. Криза 2014–2016 рр. спричинила відтік депозитів, який було компенсовано у 2017–2021 роках. Війна у 2022 призвела до чергового падіння обсягів вкладів, але завдяки підтримці з боку держави та міжнародних партнерів у 2023–2024 р. ситуація стабілізувалася.

Загалом український банківський сектор демонструє поступове відновлення, проте залишається вразливим до макроекономічних і політичних ризиків. Основні проблеми включають високий рівень проблемних кредитів (NPLs), низький рівень довіри населення до банківської системи та недостатню кількість довгострокових депозитів. За результатами проведеного у статті дослідження для покращення депозитного та кредитного портфелів банків України, а також забезпечення стабільності банківської системи країни загалом вкрай важливими виступають:

- зниження рівня проблемних кредитів: шляхом впровадження ефективних механізмів врегулювання непрацюючих кредитів, зокрема створення спеціальних платформ для продажу проблемних активів, підвищення ефективності оцінки

кредитоспроможності позичальників шляхом впровадження сучасних цифрових технологій (*Big Data, AI*);

- розширення кредитування бізнесу та населення: створення державних гарантій для малого та середнього бізнесу, впровадження дешевих кредитних програм для стратегічно важливих галузей, розвиток фондового ринку як альтернативного джерела фінансування для підприємств;

- зміцнення депозитного портфеля: підвищення рівня гарантування вкладів, що сприятиме збільшенню довіри до банків, запровадження податкових стимулів для довгострокових депозитів, розширення фінансової грамотності населення через державні та приватні ініціативи;

- цифровізація та фінансові інновації: впровадження нових цифрових рішень для спрощення доступу до кредитів і депозитів, використання автоматизованих систем скорингу для мінімізації ризиків у кредитуванні;

- посилення регуляторної політики та монетарного контролю: підтримка макроекономічної стабільності через контроль рівня інфляції та обмінного курсу, посилення регулювання банківського сектору з метою підвищення прозорості операцій.

Активне впровадження таких заходів у практику застосування банками сприятиме покращенню стану банківського сектору, підвищенню його стійкості й створенню умов для довгострокового зростання національної економіки.

Перспективи подальших досліджень полягають у здійсненні оцінки впливу цифрових технологій та фінансових інновацій на стабільність банківської системи у контексті реалізації політики сталого фінансування. Окремим напрямом виступає комплексна оцінка особливостей запровадження звітності зі сталого розвитку для банків, що ставить нові завдання перед фінансовими установами у контексті запровадження європейських стандартів ESRS. Необхідним є також проведення детального й всебічного аналізу ефективності регуляторних змін у банківському секторі та їх впливу на кредитний та депозитний портфель, а також визначення оптимальної структури банківського капіталу для мінімізації ризиків.

Список використаних джерел:

1. Бугель Ю. В. Особливості управління кредитним портфелем банківських установ в умовах війни. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 246–256. URL:

<https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6115> (дата звернення: 19.03.2025). DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.246>

2. Грошово-кредитна та фінансова статистика. *Національний банк України*. Січень 2024 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-sichen-2024-roku> (дата звернення: 16.03.2025).

3. Волкова Н. І., Шпунярьська Т. І. Оцінка якості кредитного портфеля в умовах сучасних викликів. *Modern Economics*. 2023. №42. С. 27–34. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/assessment-of-the-quality-of/> (дата звернення: 19.03.2025). DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-04)

4. Канєва Т. В., Галабурда А. С. Фінансова політика України в сучасних умовах. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2023. Вип. IV(92). Економічні науки. С. 190–200. URL: <http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v4/13.pdf> (дата звернення: 16.03.2025).

5. Козій Н. С., Вертій С. С. Депозитна політика банків в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. №3 (273). С. 135–141. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/03/3.24._topic-_Nataliia-Kozii-Serhii-Vertii-135-141.pdf (дата звернення: 19.03.2025). DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-273-135-141>

6. Наглядова статистика. *Національний банк України*. 2024. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.03.2025).

7. Огляд банківського сектору. *Національний банк України*. Листопад 2024 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-listopad-2024-roku> (дата звернення: 16.03.2025).

8. Опальчук Р. М., Невгад Б. П. Формування депозитного портфелю банку з використанням клієнт-орієнтованого підходу. *Economics and Business Management*, 2024. Том 15. № 2. С. 75–90. URL: <https://economicscience.com.ua/web/uploads/pdf/Economics%20and%20Business%20Management,%202024,%20Vol.%2015,%20No.%202-75-90.pdf> (дата звернення: 16.03.2025). DOI: [https://doi.org/10.31548/economics15\(2\).2024.066](https://doi.org/10.31548/economics15(2).2024.066)

9. Пернарівський О. В. Ефективність діяльності вітчизняних банків в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 76. С. 69–74. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/76_2024/13.pdf (дата звернення: 19.03.2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure76-11>

10. Руцишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2024. №75. Економічні науки. С. 27–36. URL: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1512/1423> (дата звернення: 16.03.2025). DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-04>

11. Статистика фінансового сектору. *Національний банк України*. 2024. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.03.2025).

12. Тимоць М. В., Івашків Т. С. Оцінка сучасного стану державних фінансів в Україні. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2023. Вип. IV (92). Економічні науки. С. 201–211. URL: <http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v4/14.pdf> (дата звернення: 16.03.2025). DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-4.92.14>

13. Форкун І. В., Гордєєва Т. О. Аналіз діяльності банків та фінансовому ринку України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. №5. С. 344–350. URL: <https://herald.khmnpu.edu.ua/index.php/herald/article/view/755> (дата звернення: 19.03.2025). DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-51>

14. Чорновол А. О., Дрінь І. І., Дрінь Т. Р. Формування портфеля фінансових платіжних зобов'язань, захищеного від систематичних ризиків. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2023. Вип. II (90). Економічні науки. С. 118–133. URL: <http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v2/9.pdf> (дата звернення: 16.03.2025). DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-2.90.9>

15. Domestic credit to private sector by banks (% of GDP). International Monetary Fund, International Financial Statistics and data files, and World Bank and OECD GDP estimates. *World Bank Group*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/FD.AST.PRVT.GD.ZS> (дата звернення: 19.03.2025).

16. Federal Reserve Economic Data : Banking Lending Statistics. *Federal Reserve Bank of St. Louis*. (FRB). 2024. URL: <https://fred.stlouisfed.org/> (дата звернення: 19.03.2025).

17. Monetary and Banking Statistics: Loans and Credit Indicators. *Deutsche Bundesbank*. 2024. URL: <https://www.bundesbank.de/en/statistics> (дата звернення: 19.03.2025).

18. Annual Report on Financial and Economic Statistics. *Bank of Japan*. BOJ. 2024. URL: <https://www.boj.or.jp/en/statistics/index.htm> (дата звернення: 19.03.2025).

19. Banking Sector Credit and Lending Indicators. *Bank of England*. BoE. 2024. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/statistics> (дата звернення: 19.03.2025).

References:

1. Bugel, Y.V. (2024). Features of managing the loan portfolio of banking institutions in wartime conditions. *Ekonomichnyi analiz [Economic analysis]*, vol. 34 (3), pp. 246–256. Available at: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6115> (Accessed 19 Mar 2025) (in Ukr.).

2. National Bank of Ukraine. (2024). Monetary and financial statistics. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finssova-statistika-sichen-2024-roku> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).

3. Volkova, N.I., & Shpuniarska, T.I. (2023). Assessment of credit portfolio quality under modern challenges. *Suchasna ekonomika [Modern Economics]*, vol. 42, pp. 27–34. Available at: <https://modecon.mnau.edu.ua/assessment-of-the-quality-of/> (Accessed 19 Mar 2025) (in Ukr.).

4. Kaneva, T.V., & Halaburda, A.S. (2023). Financial policy of Ukraine in modern conditions. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Institute Trade and Economics]*, vol. IV (92), pp. 190–200. Available at: <http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v4/13.pdf> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).

5. Kozii, N. S., & Vertii, S. S. (2024). Deposit policy of banks under martial law. *Aktualni problemy ekonomiky [Current economic problems]*, vol. 3(273), pp.135–141. Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/03/3.24._topic-_Nataliia-Kozii-Serhii-Vertii-135-141.pdf (Accessed 19 Mar 2025) (in Ukr.).

6. National Bank of Ukraine (2024). Supervisory statistics. Available at: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist?utm_source=chatgpt.com (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).

7. National Bank of Ukraine (2024). Banking sector review. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-listopad-2024-roku> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).

8. Opalchuk, R.M., & Nevhad, B.P. (2024). Formation of a bank's deposit portfolio using a client-oriented approach. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvom [Economics and Business Management]*, vol. 15 (2), pp. 75–90. Available at: <https://economicscience.com.ua/web/uploads/pdf/Economics%20and%20Business%20Management,%202024,%20Vol.%2015,%20No.%202-75-90.pdf> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).

9. Pernarivskyi, O.V. (2024). Efficiency of domestic banks in wartime conditions. *Infrastruktura rynku [Infrastructure of the Market]*, vol. 76, pp. 69–74. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/76_2024/13.pdf (Accessed 19 Mar 2025) (in Ukr.).
10. Rushchyshyn, N.M., Pelekh, O.R., Kozak, A.R., & Kryvoruchko, N.M. (2024). The current state of the banking system of Ukraine and its development prospects. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu [Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics]*, vol. 75, pp. 27–36. Available at: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1512/1423> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).
11. National Bank of Ukraine (2024). Financial sector statistics. Available at: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/?utm_source=chatgpt.com (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).
12. Tymots, M.V., & Ivashkiv, T.S. (2023). Assessment of the current state of public finances in Ukraine. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Institute of Trade and Economics]*, vol. IV (92), pp. 201–211. Available at: <http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v4/14.pdf> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).
13. Forkun, I.V., & Gordeeva, T.O. (2024). Analysis of banking and financial market activity in Ukraine. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu [Bulletin of Khmelnytskyi National University]*, vol. 5, pp. 344–350. Available at: <https://herald.khmn.edu.ua/index.php/herald/article/view/755> (Accessed 19 Mar 2025) (in Ukr.).
14. Chornovol, A.O., Drin, I.I., & Drin, T.R. (2023). Formation of a financial obligations portfolio protected from systematic risks. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Institute of Trade and Economics]*, vol. II (90), pp. 118–133. Available at: <http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v2/9.pdf> (Accessed 16 Mar 2025) (in Ukr.).
15. International Monetary Fund (2024). Domestic credit to private sector by banks (% of GDP). *World Bank Group*. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/FD.AST.PRVT.GD.ZS> (Accessed 19 Mar 2025).
16. Federal Reserve Bank of St. Louis (2024). Federal Reserve Economic Data : *Banking lending statistics*. Available at: <https://fred.stlouisfed.org/> (Accessed 19 Mar 2025).
17. Deutsche Bundesbank (2024). Monetary and banking statistics : Loans and credit indicators. Available at: <https://www.bundesbank.de/en/statistics> (Accessed 19 Mar 2025).
18. Bank of Japan (2024). Annual report on financial and economic statistics. Available at: <https://www.boj.or.jp/en/statistics/index.htm> (Accessed 19 Mar 2025).
19. Bank of England (2024). Banking sector credit and lending indicators. Available at: <https://www.bankofengland.co.uk/statistics> (Accessed 19 Mar 2025).

Надійшла до редакції 03.03.2025

Прийнято до друку 07.03.2025

Публікація онлайн 31.03.2025